

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์สัดส่วนวิหารล้านนาในจังหวัดเชียงใหม่
โดยวิธีการทำภาพเชิงซ้อน

ผู้เขียน

นายพันธ์ศักดิ์ ภัคดี

ปริญญา

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (สถาปัตยกรรม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดร. เอกชัย มหาเอก

บทคัดย่อ

วิหารล้านนา เป็นผลงานทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ที่ทรงคุณค่ามากที่สุดอย่างหนึ่งของล้านนา ปัจจุบันวิหารล้านนาส่วนหนึ่งเสื่อมสลายตามกาลเวลา การก่อสร้างและบูรณะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ไม่ได้ตระหนักถึงลักษณะของวิหารล้านนาในจังหวัดเชียงใหม่โดยเฉพาะระบบสัดส่วน ซึ่งมีสาเหตุหลักคือการนำลักษณะทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมของวัฒนธรรมภาคกลางมาใช้เป็นต้นแบบในการก่อสร้าง ทำให้เกิดความสูญเสียเอกลักษณ์ของวิหารล้านนาในยุคหลัง แบบแผนดั้งเดิมและสัดส่วนโครงสร้างเปลี่ยนแปลงไป งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทดลองใช้วิธีการทำภาพเชิงซ้อน (Superimposition) โครงสร้างจั่วหลักของวิหารล้านนาจังหวัดเชียงใหม่ในสัดส่วนของชื่อหลวงที่เท่ากัน เพื่อค้นคว้าให้ทราบถึงกระบวนการก่อสร้างและระบบสัดส่วนของวิหารล้านนาในอดีต จากตัวอย่างวิหารดั้งเดิมในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 18 แห่ง ซึ่งเป็นวิหารล้านนาในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีหลักฐานการบันทึกระบปีที่สร้างปฏิสังขรณ์ หรือสันนิษฐานได้ว่าอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24-25 ระหว่าง พ.ศ. 2339-2427 ซึ่งเป็นช่วงฟื้นฟูอาณาจักรล้านนาจนถึงช่วงเวลาก่อนที่อิทธิพลทางรูปแบบสถาปัตยกรรมจากท้องถิ่นอื่นจะแพร่หลายเข้ามาสู่เชียงใหม่ และได้รับการขึ้นทะเบียนโบราณสถานจากกรมศิลปากร

แต่นำมาวิเคราะห์และทดลองหาสัดส่วนอันเป็นลักษณะเฉพาะของวิหารล้านนาจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์ บูรณปฏิสังขรณ์หรือสร้างใหม่และความเข้าใจถึงระบบสัดส่วนอันเป็นลักษณะเฉพาะของวิหารล้านนาจังหวัดเชียงใหม่

Thesis Title	Analysis of Lanna Vihara's Proportion in Chiang Mai by Superimposition Technique
Author	Mr. Punsak Pakdee
Degree	Master of Architecture (Architecture)
Thesis Advisor	Dr. Ekkachai Mahaek

Abstract

Lanna *Vihara* is considered one of the most valuable pieces of art and architecture of the Lanna kingdom. Its unique space, proportion and decorative elements have revealed authentic values of Lanna identity. Today, a number traditional Lanna *Viharas* have decayed and broken down because of its old construction structures. The local government realizes this problem, and puts effort to restore these old Lanna *Viharas*. However, traditional spaces and structures of old *Viharas* are often replaced by new style of the central Thai *Viharas*. Therefore, there is very little to none cultural identity of traditional Lanna in these restored *Viharas*. The objective of this study is to use superimposition technique to analyse the proportion of 18 traditional Lanna *Viharas* in Chiang Mai, so as to find the shared proportion and characteristic lying in these traditional spaces. These 11 temples are chosen due to their establishment from 1796 to 1884, which is the restoration period of the Lanna kingdom and the period before traditional Lanna art was influenced by other cultures. The basic concept of superimposition technique is to compare the difference between layers of images by overlaying at least two transparent layers of different images together. In this thesis, structures of main gables of 18 Lanna *Viharas* in Chiang Mai were overlaid, and main-beam structures of all *Viharas* must be held in the same proportion. The findings from this study are to provide a better understanding about proper proportion of traditional Lanna *Vihara*, and offer guidelines for further restoration of *Viharas* in Chiang Mai, in order to to preserve Lanna cultural identity hidden in traditional space and form of Lanna *Vihara*.